

Tuisonderwys Hulpbronne

GEOGRAFIE OPSOMMING

GRAAD 7 - KWARTAAL 3

Bevolkingskonsepte

- Die bevolking van die wêreld het in 2011 tot 7 biljoen gegroei, en Suid-Afrika se bevolking was 50 miljoen mense.
- Die wêreldbevolking het in Mei 2018 7,6 biljoen mense bereik.
- Suid-Afrika se bevolking is vier-en-vyftig miljoen (54 000 000).
- Elke jaar neem die aantal mense op aarde toe. Met ander woorde, die aarde se bevolking word al hoe groter.
- Sommige dele van die wêreld is baie druk, terwyl ander plekke minder mense het.
- Die bevolkingsgroeikoers van 'n land hang ook af van die tempo waarteen mense dit intrek of dit verlaat.

Die geboortesifer

- Die geboortesifer is die aantal geboortes per 1000 mense in een jaar.
- Die geboortesifer word gebruik om te bepaal ten watter koers die bevolking groei.
- Die gemiddelde geboortesifer vir die wêreld is 20 geboortes per jaar per 1000 mense.
- Niger het die hoogste geboortesifer met 51 geboortes per 1000 mense.
- Japan het die laagste geboortesifer met 7,64 geboortes per 1000 mense.
- Suid-Afrika se geboortesifer is 21 geboortes per 1000 mense.

Sterftesifer

- Swaziland het gemiddeld een van die hoogste sterftesifers in die wêreld met ongeveer 30 sterftes per 1000.
- Hoë sterftesifers kan ook voorkom as 'n land 'n groot aantal bejaardes het, soos Japan.
- Die laagste sterftesifer kom in Jordanië, Saoedi-Arabië en Koeweit voor met sterftesifers van tussen 2 en 3 per 1000.
- Suid-Afrika se sterftesifer is 14 per 1000.
- Die wêreldgemiddeld is 8,6 per 1000.

Babasterftesyfer

- In 2011 het meer as 5,5 miljoen babas gesterf.
- Die kindersterftesyfer is die aantal sterftes van kinders jonger as 12 maande per 1 000 lewende geboortes.
- Tot onlangs was die algemeenste oorsaak van babasterftes wêreldwyd dehidrasie as gevolg van diarree.
- Dit het egter afgeneem sedert gesondheidsowerhede moeders aangeraai het om babas 'n mengsel van sout, suiker en water te gee as hulle diarree het.
- Tans is die algemeenste oorsaak van kindersterftes longontsteking.
- Ander hoofoorsake is malaria en wanvoeding.
- Ysland, Singapoer, Swede en Japan het die laagste babasterftesyfers teen ongeveer 3 per 1000 geboortes.
- Afghanistan en Sierra Leone het die hoogste teen ongeveer 160 sterftes per 100 geboortes.
- Suid-Afrika is 47 per 1000 geboortes.

Land	Sterftesyfers in 2012 (per duisend)	
	Babas	Onder 5
Japan	2	3
China	16	19
Suid-Afrika	43	64
Niger	110	173

Lewensverwagting

- Lewensverwagting is die gemiddelde aantal jare wat 'n persoon in 'n spesifieke plek kan verwag om te lewe, gebaseer op data wat van daardie land ingesamel is.
- Syfers vir lewensverwagting kan vir hele lande of dele van 'n land gegee word.
- Mense is geneig om om verskeie redes baie langer in sommige lande as in ander te lewe.
- Volgens syfers wat in 2011 deur die Wêreldgesondheidsorganisasie (WHO) vrygestel is, het die lewensverwagting in Suid-Afrika van 56 jaar na 54 jaar gedaal.
- Die wêreldgemiddelde het egter van 66 jaar na 68 jaar toegeneem.
- Die daling in lewensverwagting in Suid-Afrika kan moontlik aan MIV en Vigs toegeskryf word.

Lewensverwagting in jare		
Wêreld-rangorde	Land	Jare
1	Japan	82,6
2	Hong Kong	82,2
3	Ysland	81,1
4	Switserlanf	81,7

178	Suid-Afrika	54,5
191	Lesotho	42,6
192	Namibië	42,4
193	Mosambiek	42,1
194	Swaziland	39,6

Faktore wat geboorte- en sterftesyfers beïnvloed

- 'n Aantal verskillende faktore beïnvloed die geboortesyfer en sterftesyfer in 'n land.
- Voorbeelde is siekte, ekonomiese status, gesinsbehoefte, gesindhede en oortuigings, konflik en oorloë en regeringsbeleid beïnvloed die geboorte- en sterftesyfers van 'n land.

Siektes

- Siektes soos malaria, MIV (menslike immuuniteitsgebrek virus), tuberkulose (TB) en cholera maak elke jaar miljoene mense dood.
- Malaria is 'n siekte wat deur die steek van besmette muskiete oorgedra word.
- Ongeveer 90% van die mense wat aan malaria sterf, is jong kinders wat as gevolg van hoë koors sterf.
- In sommige lande is die babasterftesyfer hoog omdat babas sterf aan siektes wat diarree veroorsaak.
- Siektes beïnvloed die lewensverwachting in 'n land.
- Siekte-epidemies kan die sterftesyfer in 'n land laat styg.
- Epidemies gebeur op 'n plaaslike skaal soos in 'n streek of land.
- As dieselfde siekte na ander lande versprei, sê ons daar is 'n siekte-pandemie.
- MIV is 'n voorbeeld van 'n moderne pandemie.
- MIV en Vigs tas die immuunstelsel aan, wat mense vatbaar maak vir dodelike siektes.
- In Suid-Afrika word beraam dat 10% van die bevolking MIV-positief is, wat meer as vyf miljoen mense is.
- Die hoogste persentasie MIV-positiewe gevalle kom voor in mense tussen die ouderdomme van 15 en 49.
- Meer vroue as mans is MIV-positief.
- Afrika se klimaat, armoede en gebrek aan gesondheidsorg dra by tot die verspreiding van sekere siektes oor die kontinent.

Pandemies van die verlede soos die Swart Dood in Europa en pokie aan die Kaap

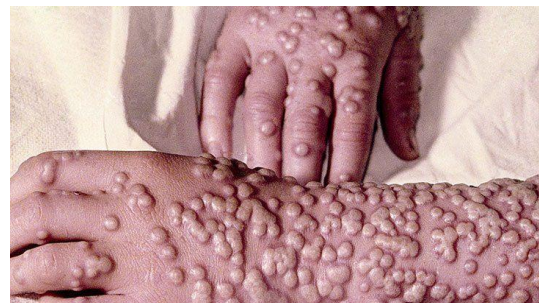
Die Swart Dood

- Die Swart Dood (Builepes) het sy hoogtepunt in Europa bereik tussen 1348 en 1350, en was een van die mees vernietigende pandemies in ons geskiedenis.
- Daar word geglo dat die Swart Dood in China begin het, en in 1346 Rusland bereik het.
- Dit is daarna moontlik deur rotte en vlooie na gebiede versprei rondom die Mediterreense see en die res van Europa.
- Daar word geglo dat die Swart Dood ongeveer 30% tot 60% van Europa se bevolking uitgewis het.
- Die wêreldbevolking het afgeneem van ongeveer 450 Miljoen mense na tussen 350 miljoen en 375 miljoen.
- Dit het 150 jaar geneem vir Europa se bevolking om te herstel.
- Europa het in die 1800's van die Swart Dood ontslae geraak.
- Swart Dood simptome: vergrote en opgeswelde armholtes, nek en lies. Hoofpyn, naarheid, pyn in gewrigte, koors van 38 - 41 C°.
- Dit het 1 - 7 dae geneem vir simptome om te verskyn.
- Die sterftesyfer was tussen 35% en 75%.

Pokie

- In 1713 het 'n skip in Kaapstad aangekom met lakens wat met die siekte besmet was, pokke.
- Niemand het geweet die lakens bevat pokke nie.
- Plaaslike werkers het die lakens na hul dorp geneem om dit te was.
- Ongeveer twaalf dae later het die werkers en hul gesinne begin siek word.
- Die besmette mense het blase oor hul liggame gekry.
- Hulle het koors ontwikkel en swak geword.
- Die siekte het vinnig oor die Kaap versprei.
- Sowat 25% van die Nederlandse boere het gesterf asook 90% van die Khoi-mense wat geen weerstand of tradisionele behandelings vir hierdie siekte gehad het nie.
- Dit was die eerste pokke-epidemie in Suider-Afrika.
- Pokke is 'n virus wat versprei kan word deur hoës, nies en spoeg.
- Die simptome is koors, hoofpyn, moegheid en blase.

Ekonomiese status

- Ekonomiese status vertel jou 'n persoon se inkomste.
- In bevolkingstudies is ekonomiese status 'n aanduiding wat jou kan help om uit te werk hoe goed daardie persoon leef.
- Alle mense is iewers in 'n wye reeks ekonomiese status.
- Aan die een kant van die reeks is 'n arm, ondervoed persoon in 'n arm land.
- Aan die ander kant, is 'n ryk, goed gevoed persoon in 'n ontwikkelde land.
- Hoe ryk of arm mense is, beïnvloed hul geboortesyfers en sterftesyfers. Die sterftesyfer onder welvarende gemeenskappe is dus geneig om laer te wees as onder armer gemeenskappe.
- Babas van welvarende ouers het ook toegang tot hoërgehalte mediese sorg, wat beteken dat babasteftes in meer gegoede gemeenskappe ook laer is.
- Meer gegoede gemeenskappe het gewoonlik toegang tot verskeie metodes van geboortebepaling, wat vroue toelaat om te kies wanneer om 'n baba te hê, of om glad nie swanger te word nie.
- Dit lei dikwels tot 'n laer geboortesyfer.
- In armer gemeenskappe kan vroue moontlik nie maklik by 'n plaaslike kliniek kom om toegang te verkry tot geboortebepaling nie, of daar is min metodes beskikbaar.
- Kulturele oortuigings kan ook verhoed dat vroue self 'n keuse het of hulle wil swanger word of nie.
- Dit kan tot 'n hoër geboortesyfer lei.

Familiebehoeftes, -houdings en -oortuigings

- Mense het verskillende houdings en oortuigings oor hoeveel kinders hulle moet hê.
- Dinge wat hul houdings en oortuigings beïnvloed, sluit in die soort werk wat hulle doen, hul godsdienste, tradisies en doeane.
- Sommige landelike gemeenskappe het groot gesinne sodat familieleden kan help om op hul plase te werk.
- Sommige godsdienste laat mense nie toe om moderne gesinsbeplanningsmetodes te gebruik nie.
- Mense het dalk baie kinders, so daar sal na hulle omgesien word wanneer hulle oud is.
- In sommige gemeenskappe is dit die gebruik dat leiers en baie ryk mans baie vroue en kinders het.
- Die regerings van lande in Afrika en Asië moet ook besluit of hulle geboortesyfers gaan probeer verlaag.

- In Suid-Afrika is die diep geloof in Ubuntu dat een persoon se belang nie ander mense moet benadeel nie.
- Kinders ly as ouers nie hul gesinne beperk nie.
- Die stygende koste om 'n kind groot te maak en op te voed laat mense besluit om minder kinders te hê.

Verstedeliking

- Mense in stedelike gebiede is geneig om minder kinders te hê as mense in landelike gebiede.
- Lewenskoste in landelike gebiede is goedkoper as in stedelike gebiede.
- Vroue in stedelike gebiede het ook meer en groter toegang tot gesinsbeplanningdienste.

Die gemiddelde trou-ouderdom

- Die gemiddelde ouderdom waarop mense in 'n gemeenskap of kulturele groep trou, beïnvloed die geboortesifer.
- In gemeenskappe waar mense vroeg trou, is die geboortesifer hoër.
- In seker kulturele groepe word dit as belangrik beskou om 'n kind op 'n jong ouderdom te hê.
- As 'n vrou ouer is wanneer sy haar eerste kind hê, sal sy waarskynlik meer kinders hê.

Geloofsoortuigings

- Geloofsoortuigings kan ook die geboortesifer in 'n gemeenskap beïnvloed.
- Sommige mense, soos die Rooms-Katolieke, beskou die meeste geboortesbeperkingsmetodes as teen hul geloof.
- Die geboortesifer in hierdie gemeenskappe is waarskynlik hoër as in gemeenskappe waar geboortebepaling toegelaat word.

Konflik en oorloë

- Tussen 1900 en 2000 het ongeveer 160 miljoen mense gesterf as gevolg van oorloë en konflikte regoor die wêreld.
- Konflik en oorlog bestaan al so lank as wat daar mense op aarde was.
- Konflik verwys na gevegte tussen groepe mense, terwyl oorlog na georganiseerde gevegte tussen lande verwys.
- Oorloë beïnvloed 'n land se geboorte- en sterftesifer op die volgende maniere:
- Oorloë hou geboortesifers laag. Mense het minder kinders in tye van oorlog.
- Oorloë verhoed mense om te boer en 'n normale lewe te lei.
- Baie mense sterf van honger en siekte tydens oorloë.

- In oorlogstyd word die grond nie behoorlik bewerk nie aangesien boere dalk die grond moet verlaat en soldate moet word.
- Sommige oorloë vind plaas op die grond waar mense gewoonlik boer.
- Dit beteken kos is dikwels 'n tekort tydens 'n oorlog.

Sterftes van burgerlikes en soldate in oorloë en volksmoorde				
Dodetal	Oorlog	Plek	Datum	Wêreldbevolking persentasie
55 Miljoen	Tweede Wêreldoorlog	Wêreldwyd	1939 – 1945	2,5%
40 Miljoen	Eerste Wêreldoorlog	Wêreldwyd	1914 – 1918	2,5%
8 Miljoen	Russiese Burgeroorlog	Rusland	1917 – 1921	0,4%
6 Miljoen	Groot Slagting	Europa	1941 – 1945	0,4%
4,5 Miljoen	Viëtnam-Oorlog	Suidoos-Asië	1955 – 1975	0,15%
4,5 Miljoen	Tweede Kongo-Oorlog	DR van die Kongo	1988 – 2003	0,08%

- Op baie plekke in die wêreld is groot groepe mense vermoor weens hul ras, godsdiens of stam.
- Hierdie soort grootskaalse moord word volksmoord genoem, wat beteken die doelbewuste doodmaak van 'n bepaalde groep mense deur 'n ander groep mense omdat hulle van 'n ander ras, godsdiens of stam is.
- Byvoorbeeld, in die Amasone-woud van Brasilië is gemiddeld een stam per jaar sedert 1900 uitgewis.

Regering se beleid (soos in China)

- Met meer as 134 miljard mense (in 2012), is China die wêreld se mees bevolkte land.
- Sy bevolking het in die 50 jaar ná 1952 verdubbel.
- In die 1970's het die Chinese regering besef dat as die bevolkingsgroei nie beheer word nie, dit teen 2030 byna 2 miljard sou bereik.
- Sulke oorbevolking sal die volgende ernstige probleme veroorsaak: tekort aan voedsel, tekort aan water, tekort aan energie, nie genoeg grond, besoedeling.
- China het sy 'een kind per gesin-beleid' in 1979 begin.
- Hieronder is die belonings en strawwe wat in die beleid uiteengesit word.

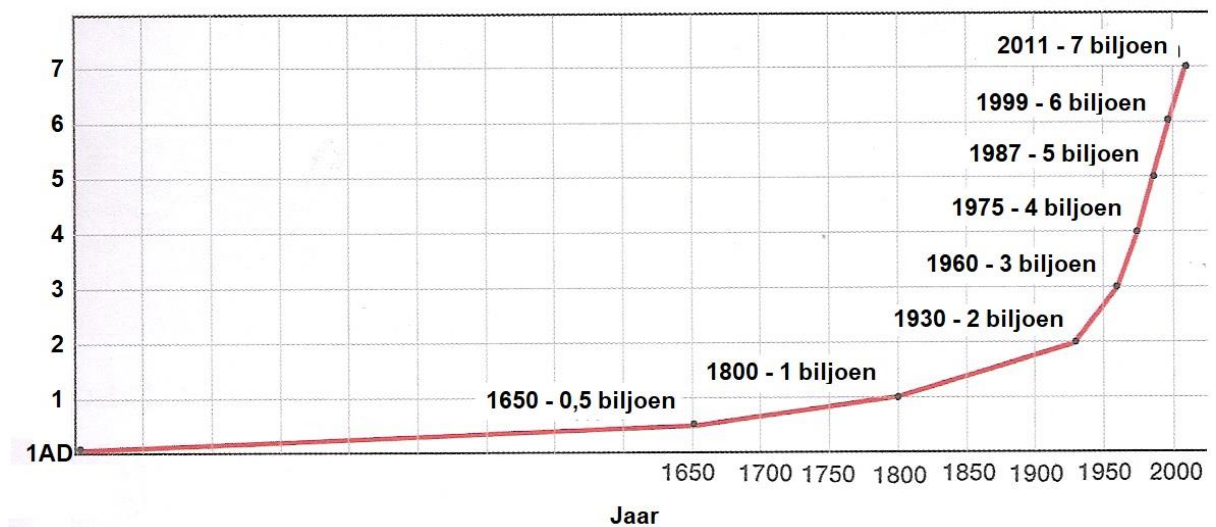

Belonings vir een-kind ouers	Straf vir twee-kind ouers
<ul style="list-style-type: none"> ● kontantbonusse ● meer tyd af voor die baba gebore word ● beter kindersorg ● beter kans om 'n huis te kry 	<ul style="list-style-type: none"> ● tot die helfte van hul inkomste is belas, of hulle sou hul werk verloor, of 'n boete betaal ● ongebore baba is geaborteer ● ouers gesteriliseer

Die wêreld se bevolkingsgroei

Patroon van wêreldbevolkingsgroei

- Die wêreld se bevolking groei vinniger as ooit tevore!
- 'n Duidelike manier om bevolkingsgroei oor tyd te wys, is op 'n lyngrafiek.

Ontwikkelings wat bevolkingsgroei beïnvloed het

- Vier belangrike faktore het verhoogde voedselproduksie veroorsaak.
- Oor die afgelope 400 jaar het boere die hoeveelheid voedsel wat hulle kon produseer, stadig verhoog. Hulle het dit gedoen deur nuut uitgevind en massavervaardigde gereedskap te gebruik.
- Handelaars en migrante het die nuwe gereedskap en boerderymetodes na ander dele van die wêreld geneem.
- In die 1920's het boere plaasmasjiene (soos trekkers, planters en stropers) en kunsmis begin gebruik. Hierdie gereedskap en produkte het die produksie van die meeste graangewasse verhoog. Met meer kos beskikbaar was sommige mense gesonder en het groter gesinne gehad.
- 'n Gesonde dieet in 'n gemeenskap beteken dat die sterftesyfer afneem, want mense gaan nie meer so maklik dood van honger of kry nie siektes wat deur 'n gebrek aan vitamien en voedingstowwe veroorsaak is nie.
- Die geboortesyfer in gemeenskappe neem gewoonlik toe as moeders gesond en goed gevoed is.
- Die Groen Revolusie in die landbou van die 1950's tot die 1970's het die grootste toenames in voedselproduksie gebring wat die wêreld nog ooit gesien het. Wetenskaplikes het nuwe variëteite graan ontwikkel, insluitend mielies, koring en rys.

- Die Groen Revolusie het die wêreld se voedselvoorraad aansienlik vergroot. In 2012 het meer as een miljard mense in die wêreld egter nie genoeg kos gekry om te eet nie.
- Een uit elke sewe mense is honger.
- Die wêreld se boere kweek genoeg kos om almal te voed, maar dit beteken nie dat almal kan bekostig om die kos te koop wat hulle nodig het nie.
- Baie arm en werklose mense kan nie van die nuwe kos bekostig nie, maak nie saak hoeveel daar is nie.

Wetenskaplike ontwikkelings

- As gevolg van die werk van wetenskaplikes, dokters en uitvinders het mense nou 'n beter kans om langer te lewe.
- Een rede waarom meer mense vandag in die wêreld is, is dat hulle later sterf.

Siektebeheer

- Dokters en navorsers het maniere gevind om pasiënte te monitor wat die risiko loop van hartaanvalle, sommige soorte kanker en ander siektes.
- Baie jong mense wat moontlik sou gesterf het, word nou behandel.
- Hulle gaan voort om nuttige lewens te lei, wat soms hul eie gesinne voortbring.

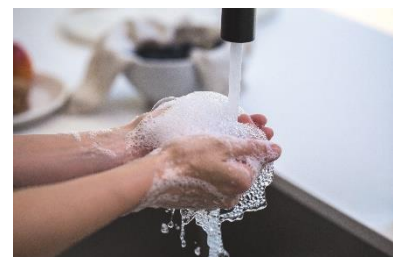
Infeksiebeheer

- Deur die geskiedenis heen het aansteeklike siektes sterftesyfers verhoog en bevolkings verlaag.
- Die mediese wetenskap het egter medisyne gevind vir baie van die ergste siektes.
- Een van hierdie siektes is pokke.
- Alhoewel 'n Britse dokter, Edward Jenner, in 1796 'n entstof uitgevind het wat baie lewens gered het, was pokke steeds 'n risiko.
- In 1966 was daar nog 15 miljoen slagoffers in 50 lande.
- Byna 2 miljoen mense is daardie jaar aan pokke dood.
- Maar jaar vir jaar is die entstowwe verbeter, en mense met die siekte is nie toegelaat om te reis totdat hulle beter was nie.
- Teen 1980 is pokke uitgeroei.

Verbeterde sanitasie

- Al hoe meer arm mense is saamgedrom in dorpe en stede.
- Hierdie toestande veroorsaak dikwels dat aansteeklike siektes en epidemies vinnig versprei as gevolg van tekorte aan vars, skoon water.
- Ongeveer 750 miljoen mense wêreldwyd het nie skoon water nie.

- Elke jaar help ryker lande egter om die lewens van armer mense op hierdie maniere te verbeter:
- Hulle het die voorsiening van skoon water verbeter, sodat miljoene mense nie meer hoef te drink en in besoedelde water te was nie.
- Hulle het die sanitasieverbindings verbeter deur behoorlike rioolstelsels te bou wat verseëlde pype het wat riool wegvoer wat gesuiwer moet word.

Ingemaakte en gevriesde kos

- Mense het almal goeie kos nodig om te eet.
- Kos wat te lank gebêre word, begin egter sleg word.
- Kos gaan ook sleg as dit te lank neem om van die plaas na die mark te kom.
- Wat maak kos sleg? Die bakterieë en vorm wat op en in voedsel groei, veroorsaak voedselbederf.
- Hierdie organismes is klein, eenvoudige lewende dingetjies wat slegs deur 'n mikroskoop sigbaar is.
- Daar is duisende verskillende soorte bakterieë en skimmels.
- Sommige soorte is nuttig en selfs noodsaaklik vir menselewe, terwyl ander siektes en gifstowwe veroorsaak wat mense siek kan maak.
- Bakterieë en vorm wat op voedsel groei (soos vleis, vrugte en brood) veroorsaak dat die kos ontbind.
- Kook kos maak die meeste bakterieë en skimmels dood.
- Gekookte kos, verseël in blikkies en flesse, kan jare lank gebêre word sonder om sleg te word.
- Hierdie metode om voedsel te bewaar maak dit moontlik om vrugte, vis en vleis van een land na 'n ander te stuur.
- Dit is een manier om voedsel te voorsien aan mense wat nie al hul voedselbehoefte kan produseer nie.
- Daarom, in plaas daarvan om so ondervoed te wees dat hulle swak word en sterf, oorleef hierdie mense om langer te lewe.

Verkoeling

- Verkoelde of bevrore kosse kan weke of maande later die mark bereik sonder om gaar te word.
- By lae temperature groei vorm en bakterieë baie stadig, wat voedselbederf vir lank genoeg vertraag om die kos op die mark te kry.
- Mense in Europa of Japan kan vars beesvleis van Argentinië koop, skaapvleis uit Nieu-Seeland en vrugte van Suid-Afrika en Kanada.
- Lande wat nie in staat is om die voedsel te produseer wat hulle benodig nie, voer verkoelde en bevrore voedsel in. Voorbeelde sluit in:
- Woestynlande sonder genoeg weivelde en boorde.
- Oorvol lande sonder genoeg landbougrond om al die voedsel te verbou wat hulle nodig het.
- Lande wat herstel van vloede en droogtes.
- Lande waar oorlog voedselproduksie onderbreek.

- Chemikalieë van verskillende soorte word gebruik om voedsel te preserveer deur te verhoed dat bakterieë en skimmels daarop en daarin groei.
- Suiker, sout, asyn en antibiotika vertraag alles voedselbederf.
- Om gesondheidsredes vermy sommige kopers egter hierdie kosse.
- Bestraling van vars vleis, vrugte en groente behels die gebruik van ultravioletstrale, X-strale en gammastrale om bakterieë en virusse aan die buitekant van die kos dood te maak (waar die meeste van hulle is).
- Hierdie proses hou die kos langer vars.

Verbeterde gesondheidsorg

- Tweehonderd jaar gelede het die meeste mense geglo dat siekte deur slegte lug veroorsaak word.
- Sedertdien het ons geleer dat siektes veroorsaak word deur kieme (die bakterieë en virusse wat siektes versprei).
- Ons het ook baie maniere geleer om siektes te voorkom en om pasiënte wat 'n siekte het, te behandel.

Immunisering

- Immunisering is 'n metode om mense te beskerm teen sekere aansteeklike siektes.
- In 2010 was 55% van Suid-Afrikaanse babas onder die ouderdom van een jaar teen TB, polio, masels en hepatitis B geïmmuniseer.
- Immunisering stimuleer die liggaam se immuunstelsel kunsmatig om beskerming teen spesifieke ernstige infeksies te bied.
- Dit word gedoen deur 'n entstof te gee.

Skoonheid

- Om jou hande, liggaam en kleres te was help om bakterieë, insekte en swamme te verminder wat tot siekte kan lei.
- Tot 150 jaar gelede het mense nie geweet dat hulle kan help om siektes te voorkom nie:
- Was hul hande met seep en water nadat hulle die toilet gebruik het en voor eet.
- Was kos voor jy dit eet.
- Maak kos deeglik gaar.
- Drinkwater van skoon, veilige bronne.

Medisyne

- Medisyne verminder menslike lyding, verbeter die behandeling van siektes en bring mense terug na 'n gesonde lewe.
- Baie universiteite en laboratoriums is besig met navorsing om nuwe medisyne te vind.
- Tussen hulle, op enige tydstip, werk hulle aan sowat 3 000 nuwe medisyne.

Chirurgie

- Oor die afgelope 200 jaar is baie nuwe maniere ontwikkel om op mense te werk.
- Sommige operasies verwyder besmette dele van die liggaam soos die blindederm en mangels.
- Ander operasies herstel beserings.

Bloedoortappings

- Bloedoortappings is 'n manier waarop mense van hul bloed kan gee om 'n pasiënt te red wat baie bloed tydens 'n operasie of in 'n ongeluk verloor het.

